

Anna Rudowska

**Priorytety strategiczne w polityce edukacyjnej państw Grupy Wyszehradzkiej.
Pedagogiczne studium porównawcze**

STRESZCZENIE

Państwa Grupy Wyszehradzkiej – Polska, Republika Czeska, Słowacja i Węgry – to istotna część historycznie pojmowanej „Europy Środka”, współcześnie spajanej całokształtem zjawisk transformacji, w tym w ramach procesu integracji ze strukturami Unii Europejskiej. Priorytety UE w obszarze polityk publicznych, w tym edukacji, sformułowano już w czasie konstytuowania się tej struktury – w aktach prawa pierwotnego Unii Europejskiej – Traktacie o Unii Europejskiej oraz Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Z kolei państwa Czwórki Wyszehradzkiej swoje priorytety (cele) strategiczne w obszarze edukacji określiły w dokumentach o charakterze strategicznym szczebla krajowego. Zestawienie i porównanie ze sobą ww. priorytetów w celu odnalezienia między nimi podobieństw bądź odnotowania różnic to interesujące zagadnienie naukowe. Równie ciekawą problematyką badawczą jest operacjonalizacja priorytetów polityki edukacyjnej ww. państw w krajowych programach operacyjnych współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego w perspektywie 2014-2020 – drugiej długoletniej perspektywie finansowej Unii Europejskiej od przystąpienia ww. państw do Wspólnoty.

Dysertacja składa się z trzech części, w których wyodrębniono sześć rozdziałów.

Część I nakreśla konteksty i kierunki polityki edukacyjnej Unii Europejskiej. Rozdział 1 prezentuje rozwój międzynarodowej i europejskiej refleksji nad edukacją po II wojnie światowej. W Rozdziale 2 od historycznego rysu namysłu na rozwoju edukacji następuje przejście do scharakteryzowania koordynat polityki edukacyjnej Unii Europejskiej w badanym przedziale czasowym 2014-2020. Zaprezentowany w Rozdziale 1 rys międzynarodowej i europejskiej refleksji nad obszarem edukacji, uzupełniony w Rozdziale 2 o główne założenia polityki edukacyjnej Wspólnoty w przedziale czasowym przyjętym do analiz w niniejszej pracy, pozwolił na zapewnienie kontekstualności wykonanego studium porównawczego.

Cześć II skupiła się na zaprezentowaniu założeń polityki edukacyjnej państw Grupy Wyszehradzkiej. W Rozdziale 3 umiejscowiono podbudowę interpretacyjną wykonanej analizy porównawczej w zakresie uwarunkowań wsparcia obszaru edukacji z funduszy UE w perspektywie 2014-2020. Rozdział 4 to przegląd krajowych dokumentów strategicznych

w celu identyfikacji edukacyjnych priorytetów strategicznych poszczególnych państw V4. Ponadto poddano tu także analizie zapisy krajowych programów operacyjnych 2014-2020 państw V4, co pozwoliło określić operacjonalizację powyższych edukacyjnych celów strategicznych.

Cześć III rozprawy stanowi rekapitulację przeprowadzonych analiz, wskutek czego możliwe było wykazanie podobieństw i różnic w priorytetach strategicznych polityki edukacyjnej Polski, Republiki Czeskiej, Słowacji i Węgier w badanej perspektywie czasowej. Rozdział 5 to wyniki studium porównawczego w zakresie priorytetów strategicznych zidentyfikowanych w dokumentach strategicznych w zakresie edukacji państw Rodziny Wyszehradzkiej. Analogicznie Rozdział 6 prezentuje wyniki studium porównawczego w zakresie zidentyfikowanych w krajowych programach operacyjnych priorytetów operacyjnych.

W Zakończeniu dysertacji podjęta została próba nakreślenia kierunku, w jakim zmierza polityka edukacyjna ww. państw w kolejnej perspektywie finansowej Wspólnoty 2021-2027, określenia jakie priorytety zarysowują się przed tą niezwykle ważną dziedziną polityk publicznych, a także jakie wyzwania dla kształtowania polityki edukacyjnej mogą pojawić się w przyszłości.

W dysertacji wyodrębniono – a następnie wykonano porównanie pedagogiczne – dla następujących wspólnych dla Grupy Wyszehradzkiej strategicznych priorytetów edukacyjnych: edukacja włączająca, integracyjność edukacji/desegregacja w edukacji, nauczanie ze znakiem jakości, wyrównywanie szans edukacyjnych, rozwijanie kompetencji i umiejętności uczniów. Wyjątkowym celem strategicznym, bo obecnym jedynie w węgierskiej polityce edukacyjnej było przeciwdziałanie przedwczesnemu porzucaniu nauki. Ponadto w państwach V4 odnotowano takie priorytety operacyjne jak: dostępność edukacji przedszkolnej, kształcenie nauczycieli, kształcenie zawodowe – współpraca z partnerami, wzmocnienie zarządzania strategicznego czy poprawa jakości infrastruktury.

Przeprowadzone studium porównawcze może mieć wieloraki wymiar praktyczny – może stanowić pomoc w kształtowaniu polityki edukacyjnej przez wskazanie potencjałów i ograniczeń (mocnych i słabych stron) w przyjętych paradygmatach jej rozwoju czy wykorzystanie wskaźników i kryteriów do wykonania porównań w paralelnych politykach publicznych.